

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

tiā Gallicanorum & Africanorum Episcoporum, potestas Romanae Ecclesiae assertur, eīque plenissima executionis cura demandatur: *Dirigantur in Provinciam & ad plebem Arelate cōfistentem à te littere, quibus abſento Marciano, alius in locum ejus substituatur.* Nulla industria Novatores hoc testimonium Cypriani elevare possunt. Futilis est enim illa responsio, non deponi à Stephano Marcianum, sed deponendum declarari. Quinimo conceptis verbis Cyprianus exigit à Stephano, ut suis literis Marcianum damnet, atque adeo alium substituendum decernat.

IX. Veteri consuetudini à Concilio Nicæno firmata successit Concilij Sardicensis Decretum, quo appellationibus ad Romanam Ecclesiam modus quidam est præscriptus. Galliarum Episcopi ut Relationibus suis debitum officium apostolica sedi ante nicēnum Concilium impenderunt, ita & appellationibus damnatorum post Concilium Sardicense non obſtiterunt. Id docet Leo I. in epistola ad Episcopos provinciæ Vienensis: *Nobiscum itaque fraternitas vestra recognoscat, apostolicam sedem pro sui reverentia à vestre etiam provincie Sacerdotibus innumeris Relationibus esse consultam, & per diversarum, quemadmodum vetus confuctudo pesebat, appellationem causarum aut retractata aut confirmata sūisse judicia.* Quae apud Gallias à primis Ecclesiæ temporibus viguit hac in parte Romana Ecclesiæ auctoritas, locum suum etiam hodie apud nos obtinet, redintegrato aliqua ex parte usu Concilij Sardicensis, ut alibi dicetur. *

X. Alia est Relationis species, qua Synodi Generales utebantur, ut rerum gestarum seriem apostolica sedi per literas insinuarent, quibus Romani Pontificis consensum & exequendi curam petebant. Extant in eo genere officij, Synodi Arelatensis ad Silveltrum, & Sardicensis ad Iulium epistolæ, item secundæ Synodi, & sequentium Conciliorum, unde patet eo proposito missas, ut debita sedi apostolica reverentia servaretur. Quare Concilij Sardicensis Patres Relationem illam ex officio diceri satis significant, his verbis: *Hoc enim optimum & valde congruentissimum esse videbitur, si ad Caput, id est, ad Petri Apostoli sedem, de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes.* Orientalium quoque Episcoporum relationem synodicam de Apollinaris heresi ad se missam ita Damasus exceptit ac si debitum sedi apostolica munus exsolvisserent. Quod testantur epistola Damasi ad Orientales prima verba apud Theodoretum: *Quod vestra charitas debitam*

Trop. l. 1. c.
10. 5. 7. 8. 9. 10.
11. 12. 13. 14. 15.
16. 17. 18. 19. 20.
21. 22. 23. 24. 25.
26. 27. 28. 29. 30.
31. 32. 33. 34. 35.
36. 37. 38. 39. 40.
41. 42. 43. 44. 45.
46. 47. 48. 49. 50.
51. 52. 53. 54. 55.
56. 57. 58. 59. 60.
61. 62. 63. 64. 65.
66. 67. 68. 69. 70.
71. 72. 73. 74. 75.
76. 77. 78. 79. 80.
81. 82. 83. 84. 85.
86. 87. 88. 89. 90.
91. 92. 93. 94. 95.
96. 97. 98. 99. 100.
101. 102. 103. 104. 105.
106. 107. 108. 109. 110.
111. 112. 113. 114. 115.
116. 117. 118. 119. 120.
121. 122. 123. 124. 125.
126. 127. 128. 129. 130.
131. 132. 133. 134. 135.
136. 137. 138. 139. 140.
141. 142. 143. 144. 145.
146. 147. 148. 149. 150.
151. 152. 153. 154. 155.
156. 157. 158. 159. 160.
161. 162. 163. 164. 165.
166. 167. 168. 169. 170.
171. 172. 173. 174. 175.
176. 177. 178. 179. 180.
181. 182. 183. 184. 185.
186. 187. 188. 189. 190.
191. 192. 193. 194. 195.
196. 197. 198. 199. 200.
201. 202. 203. 204. 205.
206. 207. 208. 209. 210.
211. 212. 213. 214. 215.
216. 217. 218. 219. 220.
221. 222. 223. 224. 225.
226. 227. 228. 229. 230.
231. 232. 233. 234. 235.
236. 237. 238. 239. 240.
241. 242. 243. 244. 245.
246. 247. 248. 249. 250.
251. 252. 253. 254. 255.
256. 257. 258. 259. 260.
261. 262. 263. 264. 265.
266. 267. 268. 269. 270.
271. 272. 273. 274. 275.
276. 277. 278. 279. 280.
281. 282. 283. 284. 285.
286. 287. 288. 289. 290.
291. 292. 293. 294. 295.
296. 297. 298. 299. 299.
300. 301. 302. 303. 304.
305. 306. 307. 308. 309.
310. 311. 312. 313. 314.
315. 316. 317. 318. 319.
320. 321. 322. 323. 324.
325. 326. 327. 328. 329.
330. 331. 332. 333. 334.
335. 336. 337. 338. 339.
340. 341. 342. 343. 344.
345. 346. 347. 348. 349.
350. 351. 352. 353. 354.
355. 356. 357. 358. 359.
360. 361. 362. 363. 364.
365. 366. 367. 368. 369.
370. 371. 372. 373. 374.
375. 376. 377. 378. 379.
380. 381. 382. 383. 384.
385. 386. 387. 388. 389.
389. 390. 391. 392. 393.
394. 395. 396. 397. 398.
399. 400. 401. 402. 403.
404. 405. 406. 407. 408.
409. 410. 411. 412. 413.
414. 415. 416. 417. 418.
419. 420. 421. 422. 423.
424. 425. 426. 427. 428.
429. 430. 431. 432. 433.
434. 435. 436. 437. 438.
439. 440. 441. 442. 443.
444. 445. 446. 447. 448.
449. 450. 451. 452. 453.
454. 455. 456. 457. 458.
459. 460. 461. 462. 463.
464. 465. 466. 467. 468.
469. 470. 471. 472. 473.
474. 475. 476. 477. 478.
479. 480. 481. 482. 483.
484. 485. 486. 487. 488.
489. 490. 491. 492. 493.
494. 495. 496. 497. 498.
499. 500. 501. 502. 503.
504. 505. 506. 507. 508.
509. 510. 511. 512. 513.
514. 515. 516. 517. 518.
519. 520. 521. 522. 523.
524. 525. 526. 527. 528.
529. 530. 531. 532. 533.
534. 535. 536. 537. 538.
539. 540. 541. 542. 543.
544. 545. 546. 547. 548.
549. 550. 551. 552. 553.
554. 555. 556. 557. 558.
559. 560. 561. 562. 563.
564. 565. 566. 567. 568.
569. 570. 571. 572. 573.
574. 575. 576. 577. 578.
579. 580. 581. 582. 583.
584. 585. 586. 587. 588.
589. 590. 591. 592. 593.
594. 595. 596. 597. 598.
599. 600. 601. 602. 603.
604. 605. 606. 607. 608.
609. 610. 611. 612. 613.
614. 615. 616. 617. 618.
619. 620. 621. 622. 623.
624. 625. 626. 627. 628.
629. 630. 631. 632. 633.
634. 635. 636. 637. 638.
639. 640. 641. 642. 643.
644. 645. 646. 647. 648.
649. 650. 651. 652. 653.
654. 655. 656. 657. 658.
659. 660. 661. 662. 663.
664. 665. 666. 667. 668.
669. 670. 671. 672. 673.
674. 675. 676. 677. 678.
679. 680. 681. 682. 683.
684. 685. 686. 687. 688.
689. 690. 691. 692. 693.
694. 695. 696. 697. 698.
699. 700. 701. 702. 703.
704. 705. 706. 707. 708.
709. 710. 711. 712. 713.
714. 715. 716. 717. 718.
719. 720. 721. 722. 723.
724. 725. 726. 727. 728.
729. 730. 731. 732. 733.
734. 735. 736. 737. 738.
739. 740. 741. 742. 743.
744. 745. 746. 747. 748.
749. 750. 751. 752. 753.
754. 755. 756. 757. 758.
759. 760. 761. 762. 763.
764. 765. 766. 767. 768.
769. 770. 771. 772. 773.
774. 775. 776. 777. 778.
779. 780. 781. 782. 783.
784. 785. 786. 787. 788.
789. 790. 791. 792. 793.
794. 795. 796. 797. 798.
799. 800. 801. 802. 803.
804. 805. 806. 807. 808.
809. 810. 811. 812. 813.
814. 815. 816. 817. 818.
819. 820. 821. 822. 823.
824. 825. 826. 827. 828.
829. 830. 831. 832. 833.
834. 835. 836. 837. 838.
839. 840. 841. 842. 843.
844. 845. 846. 847. 848.
849. 850. 851. 852. 853.
854. 855. 856. 857. 858.
859. 860. 861. 862. 863.
864. 865. 866. 867. 868.
869. 870. 871. 872. 873.
874. 875. 876. 877. 878.
879. 880. 881. 882. 883.
884. 885. 886. 887. 888.
889. 890. 891. 892. 893.
894. 895. 896. 897. 898.
899. 900. 901. 902. 903.
904. 905. 906. 907. 908.
909. 910. 911. 912. 913.
914. 915. 916. 917. 918.
919. 920. 921. 922. 923.
924. 925. 926. 927. 928.
929. 930. 931. 932. 933.
934. 935. 936. 937. 938.
939. 940. 941. 942. 943.
944. 945. 946. 947. 948.
949. 950. 951. 952. 953.
954. 955. 956. 957. 958.
959. 960. 961. 962. 963.
964. 965. 966. 967. 968.
969. 970. 971. 972. 973.
974. 975. 976. 977. 978.
979. 980. 981. 982. 983.
984. 985. 986. 987. 988.
989. 990. 991. 992. 993.
994. 995. 996. 997. 998.
999. 999. 999. 999. 999.

fidi apostolice reverentiam tribuit, vobis ipssi quoque maximo honori est. Sed de consensu Romani Pontificis, qui recte etiam apud veteres Confirmatio dicitur, quatenus necessarius esse censeretur, alibi accuratè dicendum est, & de more mittendorum fidei Decretorum ab Occidente in Orientem, & vice versa, quem Synodus Chalcedonensis commendat in Presphonetico sermone ad Marcianum Augustum.

C A P V T X L

Synopsis.

I. Persona Pontificis à nemine judicatur, ex Synodo Romana sub Symmacho, & ex Ennodio. Quia Romanus Episcopus est Caput omnium Sacerdotum.

II. Eadem Ecclesia Gallicana sententia in causa Symmachii: *imò pietas maior quam Romana Synodi, ex Avito.*

III. Antiqua regula, majorem sedem à minore non judicari, ex Cyrillo, Concilio Ephesino, & Chalcedonensi, & Pelagio.

IV. Inde fluxit vulgatum illud, Primam sedem à nemine judicari, in Altis dubiis Similes Synodi. Et in Canonibus Silvestri, rejectis ab Hincmaro.

V. Discensus locus epistole Concilij Romani de Damaso apud Concilium aut Consistorium Principis judicando.

VI. Romanum Pontificem à nemine judicandum professus est Carolus M. & ceteri Galli in Synodo Romana. Purgatio Leonis Papæ, & Pachalis.

VII. Privilegium illud Romanae sedis confirmatum ab Octava Synodo. Ioannis XII. ex auctoratio reprobata. In causa heresos & schismatis cessat privilégium.

VIII. Ecclesia Gallicana canones Basileensis Concilij suscepit; sed Eugenij Pontificis depositione & electioni Felicis non adhescit.

IX. Pontifex ab Episcopis moneri potest, & satisfacere tenetur. Ex Octava Synodo, & Petro Damiani.

P RINCIPEM legibus solutum esse, eo sensu, ut etsi in leges impingat, paenit legum coerciri non possit, communis est Theologorum & Iurisconsultorum sententia; ita ut subdit, qui de Principi statu aliquid decernere sibi liberum esse putaverint, lege Iulia maiestatis teneantur. In hunc quoque dignitatis gradum adscitum fuisse Romanum Pontificem, Galliarum Reges & Episcopi unà cum ceteris sepiissime censuerunt. Symmacho à Clericis Ecclesiæ Romanae de criminibus atrocissimis accusato, & ab episcopatu per vim depulso, Theodosius Rex Italiæ cogit plenariam synodus omnium regni sui Sacerdotum, accedente ipsius Symmaci consensu. Liguriæ, Aemiliæ, & Venetiarum Episcopi

& Imperij Lib. I. Cap. XI. 39

literis Regis evocati cùm se Romani conferrent, Theodoricum Ravennæ commorantem invisunt, & Romanæ sedis Sacerdotem à minoribus Episcopis judicari non posse significant: *Nec antedictæ sedis antißitem minoram subjacuisse iudicio, in propositione simili, facile forma aliqua testaretur*; ut docet Romana Synodus III. habita anno quingen-
tesimo secundo. In eam sententiam conces-
sit ipsa Synodus: quæ ita Dererum suum
temperavit, ut liberum & immunem à cri-
minibus Symmachum pronuntiaret, *quantum ad homines respicit*; sed totius negotij
examen arbitrio divino dimisit, cùm lega-
tione sua priùs monuisset Senatum Roma-
num, qui discussionem accusationis urge-
bat, auctoritatem sedis injustis illis deside-
riis obstare. Etenim tunc ab omnibus pu-

Als Octauie. Et enim quodcumque libellum publice affreberatur, sedis apostolice Presule minorum nuncquam sub jacuisse sententie, ut et Libello accusatorum refert Ennodius Ticinensis in Apologetico; qui robustissimis verbis eam assertionem firmavit, quæ & à Symodo quinta Romana probata est cum integro Apologeticu libello, & deinde à Collectoribus in corpus Canonum relata. Aliorum, inquit, foris hominum causas Deus voluit homines terminare; sed sedis iustus Presules suo sine questione reservari arbitrio. Voluit B. Petri Apostoli successores cælo debere tantum innocentiam, & subtilissimi discussoris indigni inviolatam exhibere conscientiam. Hujus autem privilegij ratio inde petitur ab Ennodio, quod Romanus Episcopus sit Caput omnium Sacerdotum: Sanctorum voce pater, Pontificum dignitatem sedis ejus factam toto orbe venerabilem, dum illi quidquid fidelium est ubique submittitur, dum totius Corporis Caput esse designatur.

qui est de dignatur.

II. Dum hæc Romæ geruntur, Galliani Episcopi nutare statum suum in laces-
sito vertice sentientes, & se in criminatione
Principis peri, formulam Decreti recepe-
runt, quam de Papa Symmacho apud Vr-
bem Synodus Romana ediderat; ut testa-
tur Avitus Viennensis, qui ex mandato
Galliæ Episcoporum ad Senatores Vrbis,
ipse Senator Romanus & Christianus Epi-
scopus, quæ mens esset omnium, unus per-
scripsit. Nolo in invidiam trahi Episcopos
Italiæ. Sed si verum amamus, non est diffi-
mulanda pietas Ecclesiaræ Gallicanæ; quæ
Synodo Romanæ velut virtio vertit, quod
judicium aliquod adversus Symmachum
suscepisset: Quia non facile datur intelligi,
qua ratione, vel lege, ab inferioribus emi-
nentior judicetur, ut loquitur Avitus. Et licet
Dei cognitioni Synodus rem ipsam servaverit,
Episcopi tamen Gallicani concoquere

non possunt qua ratione in illam causam
ne leviter quidem potuerit inquirere. Quod
Synodus ipsa venerabilis, inquit Avitus, lau-
dabili constitutione propiciens, causam quam,
quod salva ejus reverentia dictum sit, penè te-
merè suscepit inquirendam, divino potius
servavit ex animi; perstringens tamen prout bre-
viter potuit, nihil vel sibi vel glorioſimo viro
Theudorico Regi de his qua Papa dicebantur
objecta patuisse. Nolo epistolam inte-
gram transcribere, quæ abunde men-
tem omnium Gallicanorum Sacerdo-
tum explicat: qui concedunt quidem
in ceteris Episcopis, si quid nutaverit,
posse reformari: At si Papa Vrbis vocatur in
dubium, episcopatus jam videbitur, non Episco-
pus, vacillare.

III. Sanè non ommino aliena videtur à veterum disciplina , Synodi Romanæ , Ennodij Diaconi , & Aviti Viennensis assertio ; scilicet ex eo capite inscriptum adversus Romanum Episcopum crimen non subjacere synodorum judicio , quod major à minore judicari non debeat. Hoc fundamento enim , inter cetera , nititur Cyrillus Patriarcha Alexandrinus , cùm in Concilio Ephesino de temeraria & præcipiti adversum se & Memnonem Ephesinum à Ioanne Patriarcha Antiocheno lata depositio- nis sententia conqueritur ; nempe , quod adversus Majorem Thronum pronuntiarit. Sedes enim Alexandrina superiorē locum præ Antiochenā juxta Nicenam Synodus obtinebat. Rationem istam non contempsit Synodus Ephesina ; quinim dū ut vitium huius sententia Galatino Pontifici proba-

Libellus Cyrilli
part. 1. Conc.
Eph. Act. 4 μετό^ν
λιγοντος Μετέ-
πει. 28618.

In ep. Synodi Eph.
ad C-lest. Act. 5.

Relatio Concilij
ad Leonem: 29

in conventu furtivo & clandestino aliquot Episcoporum Nicææ habito, ut docet Libellus Theodori Diaconi Alexandrini, Act. III. Concilij Chalcedonensis. Ex eo Pelagius I. Childeberto Regi scriptis anno D L V I I adversum esse ecclesiasticæ legi quod ipse jusserat, ut Sapaudus Arelatenus Episcopus, cuius Ecclesia in Gallicanis regionibus primatus privilegio & sedis apostolice vicibus decoratur, ad petitionem Episcopi ab ipso ordinati in judicium sequentis civitatis Episcopi judicandus occurseret.

I V. Ex eo colligere possumus, secundum veteris disciplinae ordinem Romanam sedem, quæ major est & prima, à ceteris Episcopis judicari non posse. Vnde fluxit decantatum illud verbum, quod extat in Actis Sinuessianæ Synodi in causa Marcellini Pontificis coactæ anno C C C I I I. Prima sedes non judicabitur à quoquam. Scio quidem à viris eruditis hæc Acta revocari in dubium, quasi à Donatistis conficta. Sed fatendum est, antiquitatem quandam redolere, licet quanplurimis mendis scauteant. Pronuntiatum istud, primam sedem à nemine judicari, repetitum est in Synodo Romana sub Silvestro, canone ultimo; cum illa adjectione, ut neque ab Augusto, neque ab omni Clero, neque à Regibus, neque à populo judicetur. Sed viri emunctioris judicij hunc factum ut adulterinum damnant, & inter ceteras Isidori Mercatoris quisquiliis reponunt. Moverant bilem Hinmaro canoness istius Romanae synodi sub Silvestro, adeo ut nullam illis fidem in judiciis haberet, quia scilicet omnes ferè istiusmodi definitiones antiquis canonibus repugnant.

Prætermitto discussionem ceterorum articulorum, dum mihi veniam lectoris liceat canonem ultimum dispungere. Scilicet habriolos esse oportuit Episcopos, qui non solum ab Augustorum Consistorio, qui Romæ, tempore Silvestri, imperabant, sed à Regum judiciis Romanum Pontificem immunem esse decreverunt, cum Reges Romanum non tenuerint, nisi ducenti ferè post hac annis elapsi, imò vero in contrarium Silvester ipse exemplo suo statuerit.

V. Etenim, ut loquitur Romanum Concilium in epistola ad Gratianum, Silvester Papa à sacrilegii accusatus, apud parentem vestrum Constantinum causam propriam prosecutus est. Occasio hujus epistola scribenda inde orta est, quod Vrbinus toties à Principibus & à Damaso Pontifice damnatus, dolos composuerat, quibus sancti Pontificis caput petebatur; adeo ut accusatores subornaret, qui crimina Damaso intenderent, ea fraude videlicet, ut dum causam dicit qui in

omnes judge fuerat constitutus, nemo esset quæ de lapsis vel de factis posset episcopatus invaseribus indicare. Iudicio Imperatoris probata quidem innocentia Damasi; sed post sententiam, à Principe flagitandum putavit Concilium, ut Damasus, qui ceteris Episcopis cùm esset æqualis munere, prærogativâ tamen apostolicæ sedis excellebat, non esset iis inferior qui judiciis publicis beneficio legis à Gratiano late non erant subjecti. Perunt ergo, ut causa Damasi, si quæ inciderit, in Concilio judicetur, quemadmodum in ceterorum Episcoporum caussis fieri solebat; aut saltem in Consistorio Principis caussam suam defendat, non apud magistratus. Ad quæstionem quam discutio valde confert ut severius examinentur verba hujus epistolæ: quæ ita castigata sunt, ut nihil de dignitate Pontificis Romani remittant, licet ad rationes temporum sint accommodata. Cognitionem illam Principibus à Damaso arrogari, Damasum severioribus Episcoporum judiciis se ipsum dedere pronuntiant, non autem cognitionem illam in arbitrio Principis aut Episcoporum esse positam; ita ut privilegium illud primæ sedis in mente habuisse patres illos non absurdum mihi videatur. Severioribus se dedit ipse judicis Sacerdotum, inquiunt illi. Subiungunt vero: Accipite aliud quoque, quod vir sanctus vestre magis conferre pietati quam sibi prestare desiderat, nec derogare cuiquam, sed Principibus adrogare. Quoniam non novum aliquid petit, sed sequitur exempla majorum, ut Episcopus Romanus, si Concilio ejus causa non creditur, apud Consilium se Imperiale defendat.

V. I. In causa Symmachii quanta fuerit Gallicana Ecclesiæ pietas, docuit Avitus, cùm majorem & eminentiorem Pontificem ab inferioribus judicari non posse contenderet. Iisdem vestigiis hæserunt Episcopi & Proceres Francorum, unà cum Romanis, in causa Leonis III. qui variorum criminum accusatione petebatur. Etenim cùm frequentes adessent in Concilio Romano, presente ipso Carolo Francorum Rege, in has voces eruperunt, quas retulit Anastasius: *Nos sedem Apostolorum, quæ est caput omnium Dei Ecclesiarum, judicare non audemus. Nam & ab ipsa nos omnes & ab ejus Vicario judicamur. ipsa autem à nemine judicatur; quemadmodum antiquitus mos fuit. Sed sicut ipsa Summus Pontifex censuerit, canonice obediemus.* Leo tamen Pontifex, nulla suspicio penes Ecclesiam reliqua esset, et si nemo accusationem illatam peragere velleret, adhibitis Evangelii & aliquot testibus sue fama ad stipulatoribus, ambonem ascendens, obje-

Anastasius in via
Leonis III. ad
800.

cet

*Epistola Romani
Concilij ad Gra-
tianum, edita à R. P.
Sim. in Appendix
Cod. Theodos.*

*A. III. Cone-
Chalc. dñi dñs
dñs x. x. dñs
dñs. dñs x. x.
dñs. dñs x. x.*

*Synodus Romana
sub Silvestro can-
ulta.*

*Hincmarus ep. 7.
exp. 21. & seqq.
edit. Mos. Qua-
rianus quæ in au-
toritate proferuntur
sanctum Silve-
strum Papam de-
crevisse talia que
Catholica Ecclesia
inter synodalia
decreta non con-
putat.*

& Imperij Lib. I. Cap. XI.

41

ta crimina jurejurando levavit; ut testan-
tur Anastasius & Eginhardus in Annalibus.
Vnde profectum est ut purgatio illa, qua
suspecti Presbyteri, adhibito sacramento
tam suo quām quinque vel septem emenda-
tæ vitæ hominum ex eadem aut vicina ple-
be petitorum, se purgatos populo compro-
babant, *exemplo Leonis Pape facta* dicere-
tur, ut docent Capitularia. Hanc purgan-
di sese rationem fecutus est Paschalis I. ut
suspicionem cädis in Theodoro Primicerio
& Leone Nomenclatore patrata dilueret.
Etenim præsentibus Ludovici Pij Legatis,
sæ ab hujus facti communione cum magno
Episcoporum numero jurejurando purgavit, ut
loquitur Eginhardus.

plinæ restorationem respicerent, adhæsiſſe, à communione tamen Eugenij nunquam receſſe, neque recedere velle. Et ne præ-ſtracta reſponſione Patres Basileenses lādere videretur, eam lenitate verborum mitigavit; Nempe apud viros graves dubitari, num illa deſtitutio, & ſubsequens elec̄tio, ſint rite, iuſte, canonice, & legitime celebrae. & an Congregatio Basileensis tunc ſufficienter repreſenta- verit Eccleſiam Vniverſalem ad tam arduos actus exequendos. Ideo Rex, quia non eſt ſufficienter infor- matus ſuper predic̄tis, perfeverat & manet in obedientiis Domini Eugenij, in qua nunc ſtar. Vbi autem debit informatus fuerit de veritate cauſe iſius per Occumenicū Concilium, aut aliud generale, ſeu etiam per Congregationem Eccleſie Gallicanæ melius & extenſius convo- cande cum Ducib⁹, Baronib⁹, aut Confede- ratis suis, aut in Conventione Principum Chri- ſtianorum; tunc veritate comperta & diſ- cufſa, ſtabit cum ea, & adhæribit veritati ca- tholicæ. Eugenij communionem retinent Galli, eti Conciſium Basileense aliter ſta- tuifſet: cuius decretum, quod ad deſtitu- tionem attinet, diſcuffione in aliud tem- pus dilata prudenter eludunt. Extant apud Collectorem Libertatum Eccleſie Gallica- ñe rerum hac de re Biturigibus gestarum commentarij.

beat: adeo ut omnino cum Illustrissimo Baronio consentiam, Ioannis XII. exauditionem ab Ottone Imperatore & Synodo Romana tentatam anno D C C C L X I I I . (cujus Acta extant apud Luitprandum) nullius omnino fuisse momenti. Sanè in causa hæreses publicæ professæ, & schismatis, quin de Pontifice Romano judicium fieri possit, nullus unquam scriptor dubavit: quamvis sententiam malint declarari dici quam condemnatoriam, & in schismatis explicatione varia sint sententie.

VIII. Sed illustriori testimonio probari non potest quæ sit Ecclesiæ Gallicanæ in hac quæstione sententia, quam judicio quo in comitiis Bituricensibus à Carolo VII. Rege Francorum latum est. Non repetam, quæ sunt omnibus notissimæ, inter Eugenium & Basileensem Concilium contentiones: quæ adeo exarserunt, ut non solùm canones quidam ad disciplinam restaurandam ab illa Synodo decreti sint, sed ipse quoque Eugenius Concilij judicio discensus fuerit & exauctioratus, & in ejus locum Felix V. substitutus. Carolus Princeps gloriosissimus ex sententia Ecclesiæ Gallicanæ, Synodi Basileensis decreta, Pragmatica constitutione edita, amplexus fuerat. Sed dum à Legatis, hinc Eugenij, illinc Concilij Basileensis, & Felicis, urgeretur, prudenter respondit, se quidem decretis, quæ disciplinam

XI. Etiam si judicium in Pontificem ferri non debeat, tamen ab Episcopis moneri potest, & illis satisfacere tenetur, à se malè conceptam suspicionem criminis amolendo; aut si facti reus teneatur, in meliorem frugem se recipiendo. In utrumque casum extant hinc Marcellini & Sixti, hinc Leonis & Paschalis exempla. Imò verò & canon ipse Synodi Octave huic officio Pontifices Romanos adstringit; cuius verba profero ex versione Anastasij: *Si Synodus Universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quævis ambiguitas & controversia; oportet venerabiliter & cum convenienti reverentia de proposita questione sciscitari, & solutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere, non tamen audacter sententiā dicere contra Summos senioris Roma Pontifices. Quam in rem multa verba facit Petrus Damiani in eo Tractatu quem de correctione Episcopi & Papa inscrispit circa annum M L X. ubi Petri exemplo rem conficit: Si igitur iste, cum à discipulis culparetur, auctoritatem, quam in sancta fortitudine fuerat Ecclesia, voluerit obtendere, respondere posuerat, ut pastorem suum oves que sibi commisso fuerant reprehendere non auderent. Sed si in querela fidelium potestatis sui titulum objecisset, doctor profecto mansuetudinis non fuisset. Non ergo eos privilegij sui auctoritate reprobavit; sed humili potius satisfactione placavit;* &

Tom. 2, C. 10, p. 15.

Can. xiii. Græc
edit. Εἰ δὲ συγ-
κριθεῖσα εἰς
τὸν τίκτωντος
τοῦ πατέρος
περικλεάτου τοῦ
μελισσαράντος
εὐθύνης, ἐξετά-
ζεται μεταφέ-
ρεται, τοῦ πατέρος
περικλεάτου τοῦ
μελισσαράντος
εὐθύνης, τοῦ πα-
τέρος τοῦ περικλεάτου τοῦ
μελισσαράντος εὐθύνης.

Vide S. Gregorium lib. 9. ep. 39. ad Theotistam.

1

tanquam sotus ipse ad faciendam fidem non sufficeret, etiam testes adhibuit. Venerunt, inquit, mecum & sex fratres isti. Plura vir ille infraeani animi in eandem sententiam congerit, ut probet titulum presulatus non esse opponendum quo minus Ecclesie filii, qui se gravatos afferunt, ex quo iudicio respondeatur.

CAPVT XII.

Synopsis.

I. Romane sedis auctoritatem tueri tenetur Rex Christianissimus jure Protectionis, quod Francorum Regibus competit. Quid sit ius Protectionis, ordinarium, extraordinarium, & reale patris constitutum.

II. Protectio Romana sedis est ius reale que situm Corona Francice, A Deo designata, ex Pelagio.

III. Initium huius Protectionis à Carolo Duce Francorum, & Gregorio, ob motus Longobardorum. Novis conditionibus aucta à Pippino Rege, & Stephano. Exarchatus Ravennae donatus Ecclesiae Romane à Pippino, huicque Patriciatus Romanus collatus. Convenio de Protectione non personalis, sed perpetua cum Rege & Regno.

IV. Patriciatus datus filii Pippini. Qui dicerentur Patrici. Primum nuda dignitas, Patriciatus; deinde ei adjunctum Imperium. Tuitio Ecclesiarum & in opum Patriciis competit, ex Paulo Diacono. Patricianus collatus Regibus Francorum, Imperium & Tuitionem completebat.

V. Carolo Magno in Augustum electo, Patrici nomen cessavit. Sed ius Protectionis Regibus Francorum que situm, extinctum non est. Ius illud in solidum in filios Reges testamento suo partitus est Carolus Magnus.

VI. Et filii suis ex equo commisit Ludovicus Pius, Carolus Calvus banc ad feueria cum regno Francorum transmissam agnovit; ita tamen ut à Romana sede honor debitus sibi reddatur. Is honor explicatus de Processione Patriciorum.

VII. Auxilia lata Ioanni VIII. Paschali II. Gelafo II. Innocentio III. Alexandro III. decent propagatum a secunda in tertiam Regum stirpem Protectionis auxilium.

VIII. Gregorius IX. Tuitionem ecclesiastica libertatis regno Francorum assignat. Ut Paulus I. Hanc Tuitionem implorans Innocentius IV. & Urbanus IV.

IX. Ceteri Reges novis officiis ius Patrocinij confirmarunt. Et pre ceteris Invictissimus Ludovicus XIII. consilio & opera Eminentiss. Card. Ducis Richelij.

I. *A*BUNDENS probatum est, apud Gallos sedis apostolicæ principatum omnibus officiis per omnes ætates exultum fuisse; seu in ea communionis suæ Caput jure divino constitutum, seu supremam in Ecclesias auctoritatem venerantur; ut meritò à me dictum fuerit, Primum Libertatis Ecclesiarum Gallicanæ fundatum in Primatu Romani Pontificis esse possum. Addam verò hoc capite, pluribus nominibus ad ejus Ecclesiae dignitatem tuendam & ornandam Reges Christianissimos obstringi quam ceteros totius Europæ

Reges & Principes, scilicet eximio illo Iure Patrocinij, seu Protectionis Regiae, erga Romanam sedem, quod Francorum regno quæsitum est. Illud autem non sic accipi velim, quasi rhetorum more ambitionis verbis à me dictum, sed ut ad normam legum & fori consultò propositum. Principes quidem Ecclesias in regnis suis constitutas ex officio tueri tenentur, quod ius Protectionis ordinarium est, & à jurisdictione pender. Sed aliud est ius quoddam Protectionis extraordinarium, quod Ecclesias sibi non subditis adversus potentiorum vim publicam, aut privatum, impetrar solent illi qui alias ex munere suo ad id non obligantur.

Hæc Tuitio vel Protectione ex eo profecta est, quod Summi Pontifices, aut ipsi etiam Imperatores, Proceribus viris aliquando demandant ut ab injuria Ecclesias sibi creditas extra ordinem defendentur; Vel etiam quod Ecclesiarum Episcopi, aut Abbates, cum assensu Capitularum & Monasteriorum, se in defensionem Procerum certis legibus tradiderint, mercedis annua & pensionis perpetuae ut plurimum stipulatione adhibita. Harum conventionum octingentis abhinc annis initiarum exempla creberrima apud scriptores & vetera tabularia visuntur, & in diversis media ætatis canonibus, bellorum privatorum infando usu in id Epscopos & monasteriorum præfectos & ipsissime compellente, ut sibi Patronos, Defensores, Protectores, & Advocatos quos vocabant, adscercent, qui Protectionem & Defensionem singularem Ecclesias impenderent, præter eam quæ à Regibus ex ordine disciplinæ publicæ expectabatur. Iure isto Protectionis, Defensionis, vel Advocatis, hereditate ad se transmisso, potiuntur etiamnum quamplurimi Principes in Germania, quod etiam quatuor abhinc seculis in Gallia confiniis obtinebat, multis Nobilium familiis se Advocatorum & Vicedominorum nomine jaderunt, donec jura illa Protectionum ecclesiasticarum Rex Christianissimus ad se solum in regno revocavit. De hoc Protectionis iure reali & hereditario amplissimos commentarios viri erudití ex professo ediderunt.

II. Quod ad meum institutum attinet, necesse est ut probem ejus generis esse Protectionem illam Ecclesiarum Romanarum; cui impertienda quemadmodum hereditario jure Rex Christianissimus adstringitur, ita vice versa sedes Romana, in nulla parte suæ auctoritatis dignitate imminuta, Reges Francorum ut Protectores suis officiis ornare tenentur. Cum autem Protectionem istam aut mandatis Principum aut conventionibus quæri monuerim, non est quod aliquis

*Adversari, Vida
mei.*

*Commentarius de
Advocatis.*